

OLIMPIADA DE LECTURĂ *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ-LAV*
Etapa națională
București, 6 mai 2022
Nivelul 2
(Clasele a XI-a și a XII-a)

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

JAZZ ÎN DONBAS

de Serhii Jordan

Olga era singură în salon, probabil infirmierele sensibile nu îndrăzniseră pur și simplu să mai pună pe cineva cu ea. Dormea în patul ei, zâmbind liniștit în somn. Purta niște Levi Strauss șterși și o geacă de baseball groasă. Cracul drept fusese tăiat până la genunchi, ghipsul de la picior arăta ca un adidas nou. Părul îi ardea în lumina soarelui de după-amiază, iar pielea i se dizolva pe cearceafurile albe ca zăpada, precum laptele pe hârtia de orez. Pe scaune și pe podea erau flori în niște borcane umplute cu apă. Prin flori rătăceau viespi și fluturi, obosiți și neatenți, așa cum sunt toamna. M-am așezat cu grijă pe marginea patului. Lângă pat erau aruncate niște portocale, pe jos erau niște cărți deschise, iar telefonul Olga nu-l lăsa din mâini chiar și când dormea. Afară se vedeau pe geam meri, cu toate fructele culese de bolnavi și infirmiere, crengile uscate se clătinau ușor la adierea vântului. Brusc, dintr-un măr mic se rupse o creangă care se lovi de pervazul de tinichea, producând un zgomot puternic. Olga își deschise ochii.

— Gherman? Întrebă. Ce faci aici?

— Am venit în vizită. Cine ți-a adus atâtea flori?

— Nimeni, răspunse ea, apoi se gândi puțin, și decise, probabil, să nu inventeze. Le-am rugat pe infirmiere să le aducă. Voiam ca să le vezi și să crezi că mi le-a adus cineva.

— Păi, exact asta am și crezut.

— Bine, spuse Olga. Foarte bine.

— Ce-ți face piciorul? mă interesai eu.

— E ok, Olga se uită dacă nu avea vreun mesaj și puse telefonul deoparte. De ieri mă rog să mă lase acasă, pentru că mă simt bine. Însă ei mi-au făcut scandal.

— Ei spun că tu ai făcut scandal.

— Da, sigur, se supără Olga. De parcă n-aș avea altceva de făcut. Nu-i nimic, mai stau azi aici, dar mâine – acasă. Am o grămadă de lucru, iar eu stau aici.

— Cum l-ai rupt?

— Voiam să închid ușa. Mă enervaseră atât de tare!

— Ce voiau de fapt?

— Cine știe, Olga luă iar telefonul, îl învârti în mână și-l puse la loc. Mă tot întrebau, căutau să afle ceva, erau respingători, insuportabili. Mai era ceva, înțelegi, unul dintre ei avea chelia într-o parte.

— Cum așa, într-o parte?

— Așa bine, nu la mijloc, cum au toți oamenii normali, ci într-o parte, deasupra urechii. Acesta tot timpul mă întreba ceva, de parcă nu auzea bine, și cu chelia asta a lui mi se băga în suflet. Ei, n-am mai putut și i-am dat afară.

— Să mă ierți, îi spusei eu, că ai atâtea probleme din cauza mea.

— Stai liniștit, răspunse Olga. Eu sunt vinovată. La început eram foarte supărată pe tine, dar apoi m-am liniștit. Ce bine că ai venit. Mai stai cu mine?

— Stau, dacă vrei.

— Vreau, desigur. Uite, rudele m-au inundat cu portocale, mă simt ca de Anul Nou.

— De ce ca de Anul Nou? nu înțelesei eu.

— În copilărie întotdeauna primeam portocale de Anul Nou sau când răceam și stăteam acasă. Așa că acum mă simt ca o școlăriță. Haide, ajută-mă să le mănânc pe toate.

— Bine, aprobai eu și începui să-i curăț o portocală.

Portocalele erau calde precum becurile pentru iluminatul de zi. Stropeau cu suc, iar viespile începură numaidecât să zboare pe lângă mine. Olga lua bucățile de portocală și sucul îi curgea pe degete. Și întrucât avea niște degete lungi, sucul curgea extrem de mult, până ce-l scutura cu niște mișcări ușoare.

— Auzi, spuse, știu că Șura organizează ceva. La aerodrom.

— Și ce?

— Vei fi și tu acolo cu el?

— Da, voi fi.

— Ai grijă de el, bine? mă rugă Olga.

— De ce să am grijă de el?

— E cam ciudat în ultima vreme. Probabil îmbătrânește.

— Probabil, aprobai eu.

— Stai lângă el, bine?

— Bine.

— Și ai grijă de tine, mă rugă Olga.

— Stai liniștită. Ce se poate întâmpla?

— Sper că nimic, răspuse ea. Vrei să-mi citești? mă rugă brusc.

Ridicai o carte de pe podea. Era o carte de contabilitate. Paginile fuseseră pătate bine cu cafea și subliniate cu creionul, de parcă cineva voia să le transcrie.

— E ceva interesant? o întrebai pe Olga.

— Am luat ce am găsit la birou, explică ea.

— A, îmi amintii, am primit o carte de la prezbiter. Vrei s-o citim?

— Prezbiter? Olga se tensionă numaidecât, însă se calmă repede sau se prefăcu că o făcuse.

Bine, citește-o. Despre ce e?

Scosei din buzunarul jachetei cartea primită de la Tamara. Era înfășurată într-o hârtie cenușie de țigară. Paginile erau uzate și îngălbenite, unele chiar se dezlipiseră și mereu cădeau din carte. De fapt, se vedea că această carte fusese citită des și nu prea îngrijit, poate chiar fusese recitită și se făcuseră semne de carte, fusese luată în călătorie, dar nu fusese uitată niciodată și nicăieri. De fapt, se numea destul de ciudat: *Istoria și declinul jazzului în bazinul Donețk*. Am răsfoit câteva pagini îngălbenite.

— Nu știu dacă va fi interesantă. Poate ar fi mai bine să citim despre contabilitate?

— Contabilitatea îmi iese pe nas, spuse Olga. Despre ce e cartea ta?

— Despre istoria și declinul jazzului. În bazinul Donețk.

— Oare acolo a existat jazz? se miră ea.

— Se pare că da.

— O fi, aprobă Olga. Numai că începe să citești din mijloc, așa e mai interesant.

Era după-amiază, se părea că soarele de octombrie se încurcase complet în frunzele de măr, iar razele lui se mișcau pe podea ca niște alge într-o apă curată. Aveam impresia că mai fuseserăm împreună cu Olga în acest salon de spital și că atunci totul se terminase într-un mod neînțeles, mai bine zis, nu se terminase defel, totul continua până azi și nu se știe cât va mai ține. Olga se așezase comod pe pernele de spital, privind undeva pe lângă mine, acolo unde se mișcau pe peretele alb umbrele lente de măr.

Și am început să citesc de la mijloc.

[...]

Gloria și Sara au intrat în istoria jazzului nord-american ca fiind cele mai celebre și originale interprete ale negroului spiritual. În mare parte, tocmai datorită lor, cântecelele negro spiritual¹ nu mai fuseseră folosite doar în biserică, ci au ieșit pe marile scene. [...] Conducerea Bisericii Metodiste din Chicago a primit cu bucurie inițiativa surorilor privind răspândirea ideilor metodiste în rândul proletariatului industrial din Donbas și al colonialiștilor germani din sudul Rusiei. Prin urmare, asigurându-se de susținerea necesară, surorile au început să se pregătească.

— Și încă ceva, mă întrerupse brusc Olga, care ascultase cu multă atenție ceea ce am citit, știi ce-am uitat să-ți spun? Știi ce mă uimea tot timpul la ei toți, la cei mari? Mereu se țineau împreună. E chiar ciudat... îmi amintesc că, prin anii optzeci, noi eram mai mici, toată această tovărășie – Șura, Ernst, nu ne

¹ Este un tip de cântec folcloric de factură religioasă creat de sclavii negri africani din sudul Statelor Unite ale Americii începând de prin anii 1670.

luau cu ei, nu voiau să aibă probleme din cauza noastră. Îmi amintesc că, o dată, Ernst fusese arestat pentru comerțul cu jeansi.

— Cu jeansi?

— Îhî. Lua jeansi de firmă, îi tăia în două, împacheta fiecare parte și o vindea separat. De fapt, adăugă Olga, din punctul de vedere al contabilității e o afacere bună.

— Și?

— Ei l-au scos pe cauțiune. Nu l-au abandonat. Am impresia că de asta au tot timpul probleme, pentru că se susțin unul pe altul. Rămân uniți și-și rezolvă problemele. Mulți dintre ei nu mai sunt printre noi, n-au apucat nici măcar patruzeci de ani. Cred că dacă fiecare ar acționa singur pentru el, ar fi mai simplu pentru toți.

— Cred că nu numai pentru ei.

— Îhî, aprobă Olga. Bine, citește mai departe.

În martie 1914, cu vaporul „Mesopotamia” al companiei de transport maritim din Rusia și Asia Mică, surorile au pornit din Statele Unite ale Americii de Nord. [...] La scurt timp, vaporul a intrat în Marea Neagră, a trecut pe lângă malurile aurii de la soare ale Crimeei și au intrat în apele tulburi și amare ale Mării Azov. La începutul lui aprilie, „Mesopotamia” a ajuns la Mariupol.

— Mama mea mergea des la Mariupol, mă întrerupsese din nou Olga. În interes de serviciu.

— Unde lucra?

— Lucra la calea ferată, explică Olga. Stătea foarte puțin pe acasă. Nici nu o țin prea bine minte, murise tânără. Îmi amintesc că mereu alerga undeva și mi-a rămas foarte bine întipărit în minte sentimentul că mai sunt câteva clipe și pleacă, apoi va trebui din nou s-o aștept. De mică mergeam la gară și mă uitam la trenuri. De atunci, pentru mine vagonul se asociază cu un loc îngrozitor, în care poți nimeri din greșeală și nu mai poți scăpa din el. În copilărie, de ce te-ai temut cel mai tare?

— De americani, răspunsei eu după un moment de gândire.

— De ce de americani? nu înțelese Olga. Americanii sunt de treabă. Ei au inventat jazzul.

— Nu știu. În copilărie nu știam nimic despre jazz.

— Iar mie îmi era frică de conductori, spuse Olga. Nici acum nu-i suport. Nici pe însoțitorii de tren.

Nici pe contabili.

— Auzi, spuse ea după o vreme. Poți să mă iei mâine de aici?

— Pot.

— Numai să nu uii, mă rugă Olga.

— N-o să uit.

— Bine, spuse ea. Bine.

Portul din Mariupol, ticsit în acea perioadă cu vase turcești și marocane, le făcuse surorilor o impresie bună cu polifonia lui de sărbătoare. Târgurile de stradă și magazinele neîncăpătoare erau pline cu marfă ieftină de calitate din Asia Mică și Europa de Vest, clădirile din port ascundeau comorile aduse aici din toată lumea. [...] Locuitorii din partea locului mergeau cu plăcere la concertele corului, percepeau cu un interes adevărat și entuziasm muzica negro spiritual de peste ocean. La rândul lor, surorile au învățat cu uimire obiceiurile locale și practicile bisericesti care îmbinau atât componentele curenților creștin-ortodoxe, cât și ale religiilor necanonice. Combinația ciudată a religiilor și a culturilor scrise, care apăruseră aici ca urmare a unor circumstanțe fericite și amplasării norocoase a porturilor maritime de comerț, a devenit pentru surorile Abrams un izvor bogat de inspirație și improvizație muzicală. Într-o perioadă foarte scurtă, Gloria Abrams a creat câteva piese care au devenit mai târziu parte a tezaurului negro spiritual.

Traducere din limba ucraineană de Maria Hoșciuc

A. (2 puncte: 0,5 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrive, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Olga se află în spital pentru că:

- are o indigestie.
- suferă de viroză.
- și-a rupt piciorul.
- visează urât.

2. Olga își roagă interlocutorul să aibă grijă de Șura, deoarece acesta:

- are necazuri.
- este în pericol.
- îmbătrânește.
- se manifestă ciudat.

3. Ernst face comerț cu jeanși în anii:

- a. șaptezeci.
- b. optzeci.
- c. nouăzeci.
- d. două mii.

4. Infirmierele au adus flori în camera Olgăi:

- a. pentru a-l impresiona pe vizitator.
- b. pentru a-i crea bună dispoziție bolnavei.
- c. pentru că le rugase bolnava.
- d. pentru a crea impresia că le-a adus altcineva.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Bolnava afirmă că în copilărie se temea de conductorii de tren.
- 2. Gherman îi cere iertare Olgăi pentru problemele provocate.
- 3. Gherman începe să citească de la mijlocul cărții.
- 4. La venirea vizitatorului, Olga doarme cu telefonul în mână.
- 5. Olga afirmă că voia să plece acasă cu o zi înainte.
- 6. Olga mărturisește că portocalele primite o fac să se simtă ca de Anul Nou.
- 7. Tânăra se interesează despre subiectul cărții pe care o are Gherman.
- 8. Vizitatorul ridică dintre cărțile de pe jos una de contabilitate.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

- 1. Precizează motivul pentru care Olga se simte ca o școlăriță.
- 2. Menționează trei repere geografice din drumul vaporului „Mesopotamia” înspre portul din Mariupol.
- 3. Explică, în cel mult șase rânduri, motivul pentru care Olga asocia în copilărie vagonul cu un loc îngrozitor.
- 4. În text, Olga face următoarea afirmație: „Cred că dacă fiecare ar acționa singur pentru el, ar fi mai simplu pentru toți”, fiind aprobată și de Gherman. Prezintă raportul dintre această afirmație și modul în care personajele Olga și Gherman se raportează la viață, așa cum rezultă din textul citat.

D. (12 puncte)

Unul dintre prietenii tăi, căruia i-ai dat să citească fragmentul citat din romanul *Jazz în Donbas* de Serhii Jadan, îți scrie un e-mail în care afirmă: „Mi se pare că textul evidențiază o mentalitate a societăților estice, care contestă valorile occidentale. De altfel, Gherman afirmă explicit că în copilărie se temea de americani”.

Redactează un text, de cel mult 30 de rânduri, care să reprezinte răspunsul tău la această afirmație. În redactarea textului, vei avea în vedere formularea a două argumente care să-ți susțină punctul de vedere.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

SUNT JOCURILE VIDEO MAI BUNE DECÂT REALITATEA?

(transcript al conferinței TED susținute de David Perry)

Am crescut în nordul Irlandei, chiar în partea cea mai nordică, unde este extrem de frig. Aici sunt eu alergând prin grădina din spate, pe la mijlocul verii.

(*Râsete.*) [...]

Pare firesc ca eu să vă vorbesc azi despre grafică și sunet, dar dacă ar fi să mergeți la o conferință de dezvoltatori de jocuri ați vedea că ei vorbesc despre emoție, scop, sens, armonie și sentiment. Ați auzi discuții de genul „poate un joc video să te facă să plângi?”. Acestea sunt genul de subiecte de care ne pasă cu adevărat. [...]

Eu, ca mulți dintre voi, trăiesc la granița dintre realitate și jocuri video. O parte din mine – ființa care trăiește și respiră cu adevărat – a devenit programată, electronică și virtuală. Granița din creierul meu care desparte realul de fantezie a început, în sfârșit, să dispară treptat. Sunt un dependent de jocuri video și aceasta este povestea mea.

(Muzică.) [...]

Sunt un dependent de jocuri video, și asta nu din cauza unui anumit număr de ore pe care le-am petrecut jucând, sau din cauza nopților nedormite pentru a ajunge la următorul nivel. Ci pentru că am avut experiențe în spațiul virtual care mi-au modificat viața. [...]

Spre deosebire de orice alt fenomen al culturii pop dinaintea lor, jocurile video ne dau posibilitatea să devenim parte a dispozitivului. Ne permit să ne sublimăm în cultura realității interactive, descărcate de pe Internet, emisă în *streaming*, de înaltă definiție. Interacționăm cu forma noastră de distracție. Am ajuns să anticipez acest nivel de interacțiune. Fără el, problemelor cu care se confruntă lumea reală – sărăcie, război, boală și genocid – le lipsește frivolitatea pe care ar trebui s-o aibă. Importanța lor se estompează în fața dramei plină de senzaționalism ce apare în programele de maximă audiență.

Dar frumusețea jocurilor video de azi nu stă în grafica ce imită perfect realul, nici în joystick-urile vibratoare sau în sunetul *surround*. Ea rezidă în faptul că aceste jocuri au început să mă facă emotiv. Am luptat în războaie, m-am temut pentru supraviețuirea mea, mi-am privit complicitățile murind pe plaje și în păduri care arată și se simt mai reale decât orice carte sau orice știre la televizor.

Oamenii care creează aceste jocuri sunt inteligenți. Știu ce mă sperie, ce mă provoacă, ce mă panichează, ce mă face mândru sau trist. Apoi se folosesc de aceste emoții pentru a dimensiona lumile pe care le creează. Un joc bine proiectat va întrepătrunde insesizabil *userul* și cadrul experienței virtuale. Pe măsură ce devii mai experimentat conștiința controlului fizic dispare. Știu ce vreau și asta fac. Fără butoane de apăsat, fără declanșatoare de tras, doar eu și jocul. Soarta mea și cea a lumii din jurul meu se află în mâinile mele. Știu că jocurile violente o fac pe mama mea să se îngrijoreze. Dar ce mă alarmează nu este faptul că violența din jocurile video se aseamănă din ce în ce mai mult cu violența din viața reală, ci că violența din viața reală începe să semene din ce în ce mai mult cu un joc video. [...]

Poate că există o singură parte a creierului nostru care înmagazinează toate instinctele noastre primare, lucrurile pe care știm să le facem chiar înainte să gândim. Deși unele din aceste instincte sunt înnăscute, majoritatea sunt învățate, și toate sunt adânc întipărite în creierul nostru. Aceste instincte sunt esențiale pentru supraviețuire atât în lumea reală, cât și în cea virtuală. [...] Jocurile video sunt amuzante, antrenante, și îți fac creierul complet vulnerabil în fața re-programării. Dar poate că încredințarea nu este întotdeauna negativă.

Imaginați-vă un joc care ne învață să ne respectăm sau ne ajută să înțelegem problemele cu care ne confruntăm în lumea reală. Există și un potențial de a face bine. Este important ca, dat fiind că aceste lumi virtuale continuă să portretizeze lumea reală în care trăim, dezvoltatorii de jocuri să conștientizeze că se vor confrunța cu niște responsabilități imense. Nu știu sigur ce rezervă viitorul jocurilor video pentru civilizația noastră. Dar, pe măsură ce experiențele din lumea reală și cea virtuală se întrepătrund din ce în ce mai mult, apare un potențial din ce în ce mai mare pentru alți oameni să fie în asentimentul meu. [...]

Ea e fiica mea, o cheamă Emma și are 17 luni. M-am întrebat ce va experimenta Emma în lumea jocurilor video. Așa cum am arătat, avem deja publicul. Ea nu va cunoaște niciodată o lume în care nu va fi posibil să apeși un buton și să ai la dispoziție milioane de oameni cu care să te joci. Cum am spus, avem și tehnologia. Ea nu va cunoaște niciodată o lume în care grafica să nu fie uluitoare și foarte captivantă. Și, așa cum ați văzut în videoclipul cu elevul, putem influența și putem mișca. Ea nu va cunoaște niciodată o lume în care jocurile video să nu fie incredibil de emoționale și să nu o facă, foarte probabil, să plângă. Sper doar să-i placă jocurile video.

(Răsete.)

Gândul meu de final. Jocurile par, la suprafață, o simplă distracție, dar, pentru cei care privesc în amănunt, noua paradigmă a jocurilor video ar putea deschide frontiere prin excelență noi pentru mințile creative care gândesc în perspectivă. Unde altundeva să provocăm acele minți decât aici, la TED?

Traducere din limba engleză de Alexandra Cojocaru, revizuire realizată de Viorel Mocanu

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Menționează două dintre preocupările dezvoltatorilor de jocuri video, prin care încearcă să imite cât mai fidel structura umanului.

2. Precizează două dintre problemele cu care consideră David Perry că se confruntă lumea reală.
3. Explică în ce constă temerea lui David Perry cu privire la raportul de imitație dintre ficțiunea jocurilor video și lumea reală.
4. Prezintă, în 6 – 8 rânduri, semnificația secvenței: „Importanța lor se estompează în fața dramei plină de senzaționalism ce apare în programele de maximă audiență.”

B. (12 puncte)

Ești de acord cu opinia lui David Perry cu privire la potențialul pozitiv al jocurilor video? Motivează-ți răspunsul, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea 10 puncte

(Se vor acorda câte 2 puncte pentru cerințele 1 și 2 și 6 puncte pentru cerința 3.)

Privește cu atenție captura de ecran de mai jos, apoi răspunde la următoarele cerințe:

1. Menționează două domenii tematice în care se încadrează cartea *Secolul singurătății* de Noreena Hertz.
2. Prezintă semnificația numărului 3,88, aflat în dreptul celor cinci steluțe.
3. Explică, în cel mult 10 rânduri, relația dintre elementele verbale și cele grafice din captura de ecran dată.

The screenshot shows the Goodreads page for the book "Secolul Singurătății" by Noreena Hertz, translated by Simona-Maria Onciu. The page features the book cover on the left, which includes the text "BESTSELLER INTERNAȚIONAL NOREENA HERTZ" and "O carte merită să devină clasică. —NOURIEL ROUBINI". The cover also has a quote from Philip Perry: "Genială, puternică, plină de speranță. —PHILIP PERRY" and another from the Daily Telegraph: "O pledoarie pentru relațiile interumane Incendiară, actuală, indispensabilă. —DAILY TELEGRAPH". The book is published by HUMANITAS.

On the right, the book title "Secolul Singurătății" is displayed with a 3.88 star rating based on 842 ratings and 111 reviews. A synopsis follows: "Rezultat a peste zece ani de cercetare, *Secolul singurătății* ne arată cum dependența de tehnologie, schimbările majore de la locul de muncă și deceniile de politici publice care au pus pe primul loc interesele de grup, iar nu binele general, ne-au făcut să fim mai izolați ca niciodată. Distanțarea socială poate deveni punctul de cotitură al luptei noastre împotriva epidemiei de singurătate, iar Noreena Hertz propune în *Secolul singurătății* o viziune limpede cu privire la c. ...more".

Below the synopsis are tags for "Nonfiction", "Psychology", "Sociology", "Society", "Politics", "Mental Health", "Self Help", "Science", "Technology", and "Relationships". There is also a "Book details & editions" section.

The "About the author" section identifies Noreena Hertz as the author, with 7 books and 50 followers. A "Follow" button is visible.

At the bottom left, there are buttons for "Want to Read" and "Buy on Amazon", along with a star rating system for "Rate this book".